Rapport

Projectnummer: 51028279
Datum: 16-05-2025

Archeologisch onderzoek plangebied Witmanweg te Slagharen, gemeente Hardenberg

Oppervlaktekartering

Sweco
Zuiderzeelaan 53
8017 JV Zwolle

Jasper Holl
Consultant IV
T +31 (0)633137859

Sweco Nederland B.V.
T +31 88 811 66 00
Handelsregister 30129769
Statutair gevestigd te De Bilt
www.sweco.nl

Verantwoording

Titel	Archeologisch onderzoek plangebied Witmanweg te Slagharen, gemeente Hardenberg
Subtitel	Oppervlaktekartering
ISSN-nummer	2468-4813
Projectnummer	51028279
Revisie	C1
Datum	16-05-2025
Auteur	Jasper Holl Senior KNA Prospector/Senior KNA Archeoloog (actornummer 79651031)
E-mailadres	jasper.holl@sweco.nl
Gecontroleerd door	Mark Komen Senior KNA Prospector/Senior KNA Archeoloog (actornummer 53963761)
Paraaf gecontroleerd	MK
Goedgekeurd door	Drs. E. Louwe Teammanager
Paraaf goedgekeurd	

Sweco voert archeologisch onderzoek uit onder procescertificaat SIKB BRL 4000 ’Archeologie’ (KNA versie 4.1) en de protocollen 4001, 4002, 4003 en 4004. De archeologische werkzaamheden worden uitgevoerd in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm van de Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1).

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving. In dit kader dient ook opgemerkt te worden dat geraadpleegde bronnen niet altijd zonder fouten en volledig zijn. Daar Sweco voor het verkrijgen van historische informatie afhankelijk is van deze bronnen, kan Sweco niet instaan voor de juistheid en volledigheid van deze informatie.

Administratieve gegevens

Uitvoerder	**Sweco**	
Provincie	Overijssel	
Gemeente	Hardenberg	
Plaats	Slagharen	
Toponiem	Witmanweg	
Kaartbladnummer	22B (1:25.000)	
Kadastrale gegevens	Kadastrale gemeente Ambt-Hardenberg, sectie V, perceelnummers 316, 860, 978, 1103, 1359, 1362, 1527, 1528 & 1571	
x/y-coördinaten (centrum)	x: 233.440 /y: 516.500	
Opdrachtgever	BügelHajema Amersfoort	
Onderzoeksmeldingsnummer Archis3	5797936001	
Archis monumentnummer	N.v.t.	
Archis waarnemingsnummer	N.v.t.	
Archeoregio NOaA	Drents zandgebied	
Oppervlakte plangebied	circa 8 ha	
Bevoegde overheid	Gemeente Hardenberg Postbus 500 7770 BA Hardenberg	T: 14-0523 E: gemeente@hardenberg.nl
Deskundige namens de bevoegde overheid	Het Oversticht Postbus 531 8000 AM Zwolle	De heer O. Satijn T: 038-4213257 / 06-55747238 E: Olaf.satijn@hetoversticht.nl
Periode van uitvoering	April/mei 2025	
Beheer en plaats van documentatie	Sweco	

Inhoudsopgave

Samenvatting **6**

1 Inleiding **7**

1.1 Aanleiding van het onderzoek 7

1.2 Kader onderzoek 7

1.3 Methodiek 7

1.4 Uitvoeringsperiode en controle 7

1.5 Resultaten vooronderzoek 7

2 Inventariserend Veldonderzoek **8**

2.1 Inleiding 8

2.2 Doelstelling en vraagstelling 8

2.3 Werkwijze 8

2.4 Resultaten en interpretatie 9

3 Conclusie en advies **9**

Literatuurlijst **11**

Bronnenlijst **11**

Kaarten

Kaart 1. Het plangebied op de topografische kaart (1:25.000)
Kaart 2. Het plangebied op de kadastrale kaart
Kaart 3. Het plangebied op een luchtfoto uit 2024
Kaart 4. Resultaten booronderzoek
Kaart 5. Advieskaart booronderzoek

Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Samenvatting

In opdracht van BügelHajema heeft Sweco een inventariserend veldonderzoek (karterende fase) uitgevoerd op de locatie Witmanweg te Slagharen, gemeente Hardenberg. In het plangebied zullen woningen worden gerealiseerd.

Om deze ontwikkeling mogelijk te maken dient in het kader van de omgevingswet en de hierbij behorende onderliggende regelgeving inzichtelijk te worden gemaakt welke archeologische waarden binnen het plangebied kunnen worden verwacht en wat het effect is van eventuele ingrepen op deze archeologische waarden.

Het inventariserend veldonderzoek (IVO-overig, karterende fase) heeft tot doel antwoorden te vinden op de vraag of er archeologische vondsten aanwezig zijn.

Op basis van het bureauonderzoek is geconcludeerd dat een middelhoge verwachting geldt voor de perioden Paleolithicum – Neolithicum vanwege de relatief hoge ligging op een grondmorenerug. Voor de overige perioden geldt een lage verwachting, aangezien het plangebied na het Neolithicum met veen bedekt raakte. Tijdens het booronderzoek is vastgesteld dat de bodem bestaat uit een bouwvoor met hieronder meestal een dunne laag verspoeld dekzand, deels met B- en/of AE-horizont, op keileem. Geconcludeerd is dat een lage verwachting geldt voor landbouwers (Neolithicum en later) en een middelhoge verwachting voor jagers/verzamelaars (Paleo- en Mesolithicum). Om deze verwachting te toetsen is een oppervlaktekartering uitgevoerd.

Tijdens de oppervlaktekartering zijn geen archeologische resten aangetroffen. Op grond van de resultaten van de oppervlaktekartering, gecombineerd met het eerder uitgevoerde bureau- en booronderzoek adviseert Sweco om het plangebied vrij te geven.

Bovenstaand advies is van Sweco. Er is, op grond van de gebruikte onderzoeksmethode, geprobeerd een zo gefundeerd mogelijk advies te geven. Over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig uitsluitsel worden gegeven. Aan dit advies kunnen geen rechten worden ontleend. De resultaten van dit onderzoek zullen eerst moeten worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Hardenberg), die vervolgens het advies over neemt of niet.

Als het plangebied nu of in de toekomst door de gemeente Hardenberg wordt vrijgegeven voor bodemroerende werkzaamheden, dan blijft , volgens artikel 5.10 van de Erfgoedwet uit juli 2016, een meldingsplicht bestaan. Eventuele archeologische resten die bij werkzaamheden worden aangetroffen moeten worden gemeld bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het is verder raadzaam om ook de gemeente Hardenberg op de hoogte te stellen.

De Omgevingswet regelt dat in het geval van archeologische toevalsvondsten van algemeen belang, niet alleen de minister van OCW, maar ook de gemeente bevoegd is om bodemverstorende werkzaamheden stil te leggen.

Dit rapport is opgeleverd aan de opdrachtgever en dient ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de bevoegde overheid.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

In opdracht van BügelHajema heeft Sweco een inventariserend veldonderzoek (karterende fase) uitgevoerd naar de locatie Witmanweg te Slagharen, gemeente Hardenberg (zie kaart 1-3).

1.2 Kader onderzoek

In het plangebied zullen woningen worden gerealiseerd. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken dient in het kader van de omgevingswet en de hierbij behorende onderliggende regelgeving rekening gehouden worden met archeologie. Hiertoe dient inzichtelijk te worden gemaakt welke archeologische waarden binnen het plangebied kunnen worden verwacht en wat het effect is van eventuele ingrepen op deze archeologische waarden.

1.3 Methodiek

Het archeologisch onderzoek bestaat uit een inventariserend veldonderzoek (IVO-overig, karterende fase) door middel van een oppervlaktekartering.

In § 1.4 worden de resultaten van het voorgaande onderzoek en verwachtingsmodel voor het plangebied beschreven. In hoofdstuk 2 worden de doelstellingen en te beantwoorden onderzoeksvragen van dit onderzoek, de werkwijze en de resultaten van het inventariserend veldonderzoek (IVO-overig, karterende fase worden behandeld. Op basis van het onderzoek wordt een advies gegeven of vervolgstappen nodig zijn en zo ja, in welke vorm (hoofdstuk 3).

Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Dit rapport voldoet aan de eisen en specificaties van BRL4000 protocol 4003 (IVO-O).

1.4 Uitvoeringsperiode en controle

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in april 2025 door Jasper Holl (Senior KNA Prospector Senior KNA Archeoloog). Het rapport is gecontroleerd door Mark Komen (Senior KNA Prospector/Senior KNA Archeoloog) en goedgekeurd door Erik Louwe (Teammanager).

1.5 Resultaten vooronderzoek

In mei 2023 is een archeologisch bureau- en verkennend booronderzoek uitgevoerd door Econsultancy.[1] Op basis van het bureauonderzoek is geconcludeerd dat een middelhoge verwachting geldt voor de perioden Paleolithicum – Neolithicum vanwege de relatief hoge ligging op een grondmorenerug (zie bijlage 1 voor perioden). Voor de overige perioden geldt een lage verwachting, aangezien het plangebied na het Neolithicum met veen bedekt raakte.

Tijdens het booronderzoek is vastgesteld dat de bodem bestaat uit een bouwvoor met hieronder meestal een dunne laag verspoeld dekzand op keileem (kaart 4). Vanwege de aanwezigheid van verspoeld, vaak matig tot sterk siltig dekzand met (veel) roestvlekken is de verwachting bijgesteld naar laag voor alle perioden vanaf het Neolithicum.

Gezien de ligging op een grondmorenerug die wat hoger lag dan de omgeving, en gezien de ligging nabij enkele beken, was het plangebied mogelijk wel gunstig voor jagers en

[1] Holl, 2023.

verzamelaars. Dergelijke vindplaatsen kenmerken zich echter vaak door de aanwezigheid van een vondstniveau zonder duidelijke grondsporen. In de zones met een B- en/of AE-horizont kunnen dergelijke vindplaatsen nog voorkomen. Voor deze zones wordt daarom een karterend onderzoek geadviseerd (kaart 5).

Voor karterend booronderzoek naar vuursteenvindplaatsen dient gebruik gemaakt te worden van een zeer dicht boorgrid. Omdat archeologische resten hier vlak onder maaiveld verwacht worden, werd een oppervlaktekartering in dit geval meer geschikt bevonden. De bevoegde overheid stemde in met dit advies.

2 Inventariserend Veldonderzoek

2.1 Inleiding

Het inventariserend veldonderzoek (IVO-O) is uitgevoerd conform SIKB BRL 4000 protocol 4003 Overig en bestaat uit:

1. Controle aanwezigheid en volledigheid informatie (LS05, LS06 PS05, VS05, VS07)
2. Opstelling Plan van Aanpak IVO-Overig (VS01, SP01, VS08)
3. Aanmelden onderzoek bij Archis
4. Uitvoeren veldwerk IVO-Overig (VS02, VS03, VS04)
5. Melden eerste bevindingen onderzoek bij Archis
6. Uitwerken vondsten en (boor)monsters (VS03, SP02)
7. Analyseren resultaten IVO-Overig (VS02, VS03, VS04)
8. Opstellen standaardrapport IVO-Overig en waardering (VS05, VS06)
9. Opstellen selectieadvies (VS07)
10. Aanleveren standaardrapport - afmelden onderzoek in Archis
11. Aanleveren van analoge projectdocumentatie (DS01, DS02, OS17)
12. Aanleveren van vondsten en monsters (DS03, OS17)
13. Aanleveren digitale gegevens bij e-depot (DS05)
14. Verwijderen gedeselecteerde vondsten en monsters (OS13)

Het inventariserend veldonderzoek bestaat uit een oppervlaktekartering. De gekozen onderzoeksmethode voor het veldwerk is gebaseerd op de resultaten van het bureauonderzoek (uitmondend in de gespecificeerde archeologische verwachting) en het protocol inventariserend veldonderzoek uit de KNA versie 4.1 (protocol 4003 IVO-O).

2.2 Doelstelling en vraagstelling

Het inventariserend veldonderzoek (IVO-overig, karterende fase) heeft tot doel antwoorden te vinden op de vraag of archeologische vondsten aanwezig zijn. Ook wordt bekeken in welke mate de resultaten overeenstemmen met de verwachtingen. Als er binnen het plangebied een vindplaats aanwezig is, wordt beoordeeld wat de gevolgen zijn van de voorgenomen bodemingrepen voor de vindplaats. Ook wordt getracht om een eerste indruk te verkrijgen van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging hiervan.

2.3 Werkwijze

Het onderzoek bestond uit een oppervlaktekartering. Hiertoe zijn eerst de perceeldelen die volgens het vooronderzoek een middelhoge verwachting hebben geploegd tot circa 35 cm - mv. Deze werkzaamheden hebben op 17 april 2025 plaatsgevonden. Hierna is enkele dagen gewacht tot een regenbui plaatsvond, om te zorgen voor een zo goed mogelijke vondstzichtbaarheid. Op 23 en 24 april 2025 is de oppervlaktekartering uitgevoerd. Het veldwerk is uitgevoerd door een Senior KNA Archeoloog.

Tijdens de oppervlaktekartering zijn de geploegde delen systematisch afgelopen in raaien met een tussenafstand van 5 m. Hierbij zijn aan het maaiveld voorkomende archeologische indicatoren verzameld. De locatie van de archeologische indicatoren is met behulp van GPS ingemeten.

2.4 Resultaten en interpretatie

Tijdens de oppervlaktekartering bleken binnen het onderzoeksgebied een groot aantal vuursteenfragmenten, in de ondergrond,aanwezig. Deze lagen verspreid over het gehele onderzoeksgebied en varieerden in afmeting tussen enkele centimeters en enkele decimeters.

Op het eerste gezicht was van het overgrote deel van het aanwezige materiaal duidelijk te zien dat het om natuurlijk, onbewerkt vuursteen ging. Van 25 fragmenten kon in het veld niet met zekerheid vastgesteld worden dat deze onbewerkt waren. Deze fragmenten zijn na afloop van het veldwerk beoordeeld door mevrouw A. Hiemstra, MA (specialist vuursteen i.o.), onder begeleiding van de heer drs. M.C.M. Komen (senior KNA specialist materialen). Uit deze analyse bleek dat alle fragmenten natuurlijk en onbewerkt zijn. Samenvattend zijn geen archeologische resten aangetroffen in het plangebied.

3 Conclusie en advies

Op basis van het bureauonderzoek is geconcludeerd dat een middelhoge verwachting geldt voor de perioden Paleolithicum – Neolithicum vanwege de relatief hoge ligging op een grondmorenerug. Voor de overige perioden geldt een lage verwachting, aangezien het plangebied na het Neolithicum met veen bedekt raakte. Tijdens het booronderzoek is vastgesteld dat de bodem bestaat uit een bouwvoor met hieronder meestal een dunne laag verspoeld dekzand, deels met B- en/of AE-horizont, op keileem. Geconcludeerd is dat een lage verwachting geldt voor landbouwers (Neolithicum en later) en een middelhoge verwachting voor jagers/verzamelaars (Paleo- en Mesolithicum). Om deze verwachting te toetsen is een oppervlaktekartering uitgevoerd.

Tijdens de oppervlaktekartering zijn geen archeologische resten aangetroffen. Op grond van de resultaten van de oppervlaktekartering, gecombineerd met het eerder uitgevoerde bureau- en booronderzoek adviseert Sweco om het plangebied vrij te geven.

Bovenstaand advies is van Sweco. Op grond van de gebruikte onderzoeksmethode is geprobeerd een zo gefundeerd mogelijk advies te geven. Over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig uitsluitsel worden gegeven. Aan dit advies kunnen geen rechten worden ontleend. De resultaten van dit onderzoek zullen eerst moeten worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Hardenberg), die vervolgens het advies over neemt of niet.

Als het plangebied nu of in de toekomst door de gemeente Hardenberg wordt vrijgegeven voor bodemroerende werkzaamheden, dan blijft , volgens artikel 5.10 van de Erfgoedwet uit juli 2016, een meldingsplicht bestaan. Eventuele archeologische resten die bij werkzaamheden worden aangetroffen moeten worden gemeld bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het is verder raadzaam om ook de gemeente Hardenberg op de hoogte te stellen.

De Omgevingswet regelt dat in het geval van archeologische toevalsvondsten van algemeen belang, niet alleen de minister van OCW, maar ook de gemeente bevoegd is om bodemverstorende werkzaamheden stil te leggen.

Dit rapport is opgeleverd aan de opdrachtgever en dient ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de bevoegde overheid.

Literatuurlijst

Holl, J., 2023: *Rapport archeologisch verkennend booronderzoek nabij Witmanweg 15, t Slagharen in de gemeente Hardenberg.* Zwolle (Econsultancy Rapport 21853.002).

Bronnenlijst

Kadaster, Basisregistratie Kadaster (BRK); internetsite, mei 2025. https://www.nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/catalog.search#/metadata/ff9315c8-f25a-4d01-9245-5cf058314ebf.

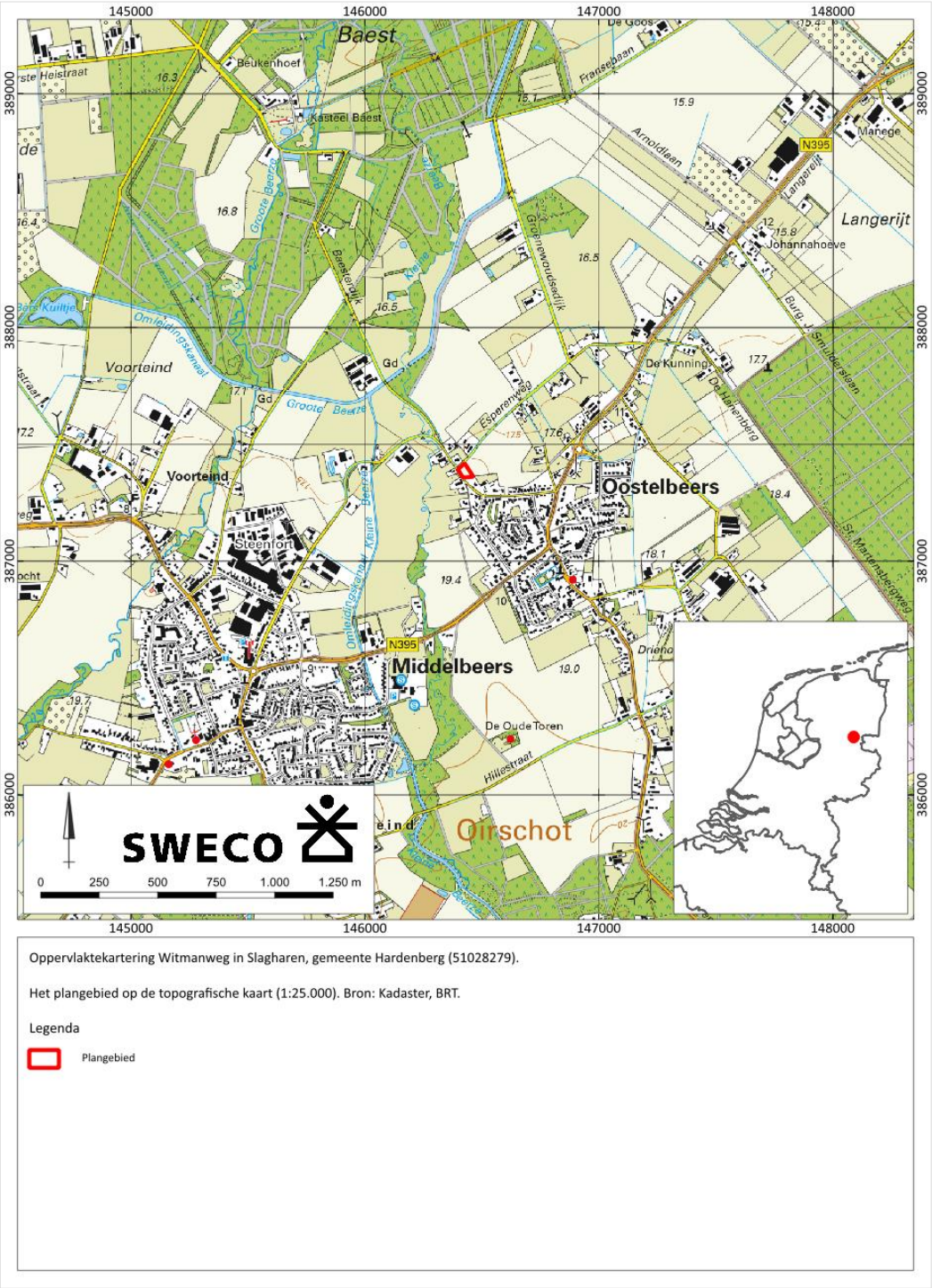
Kadaster, Basisregistratie Topografie (BRT) (2021) ‘TOP25raster’; internetsite, mei 2025. https://www.nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/api/records/44061dee-c6cf-4a94-8513-7370867ad32e.

Kadaster, Landelijke Voorziening Beeldmateriaal (2024); internetsite, mei 2025. https://www.nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/catalog.search#/metadata/c82a783a-9a58-4761-a809-b4c5d90dcd35.

Openbasiskaart.nl, internetsite, mei 2025. https://www.openbasiskaart.nl/

Kaarten

Kaart 1. Het plangebied op de topografische kaart (1:25.000)

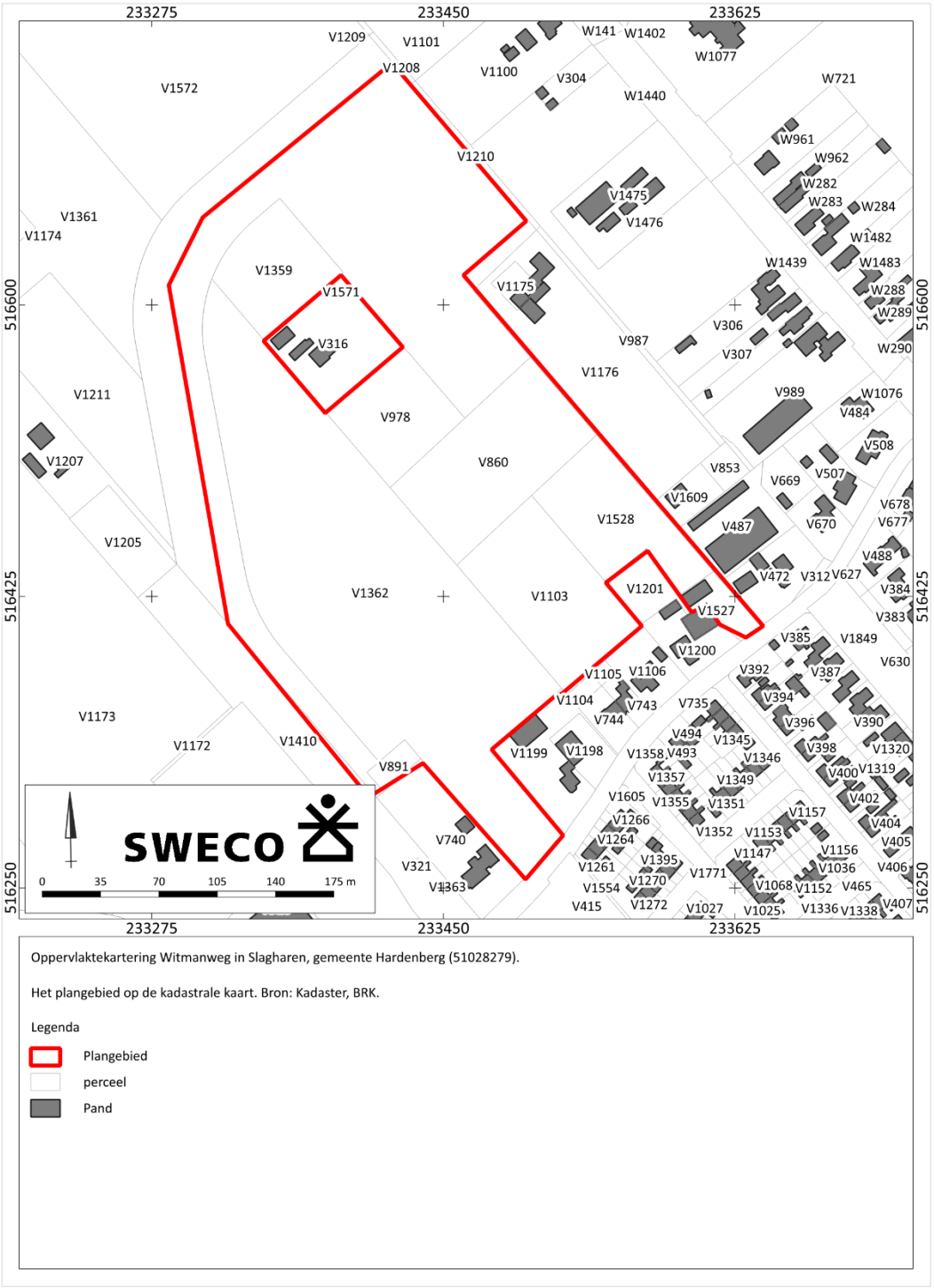
Oppervlaktekartering Witmanweg in Slagharen, gemeente Hardenberg (51028279).

Het plangebied op de topografische kaart (1:25.000). Bron: Kadaster, BRT.

Legenda

Plangebied

Kaart 2. Het plangebied op de kadastrale kaart

Oppervlaktekartering Witmanweg in Slagharen, gemeente Hardenberg (51028279).

Het plangebied op de kadastrale kaart. Bron: Kadaster, BRK.

Legenda

- Plangebied
- perceel
- Pand

Kaart 3. Het plangebied op een luchtfoto uit 2024

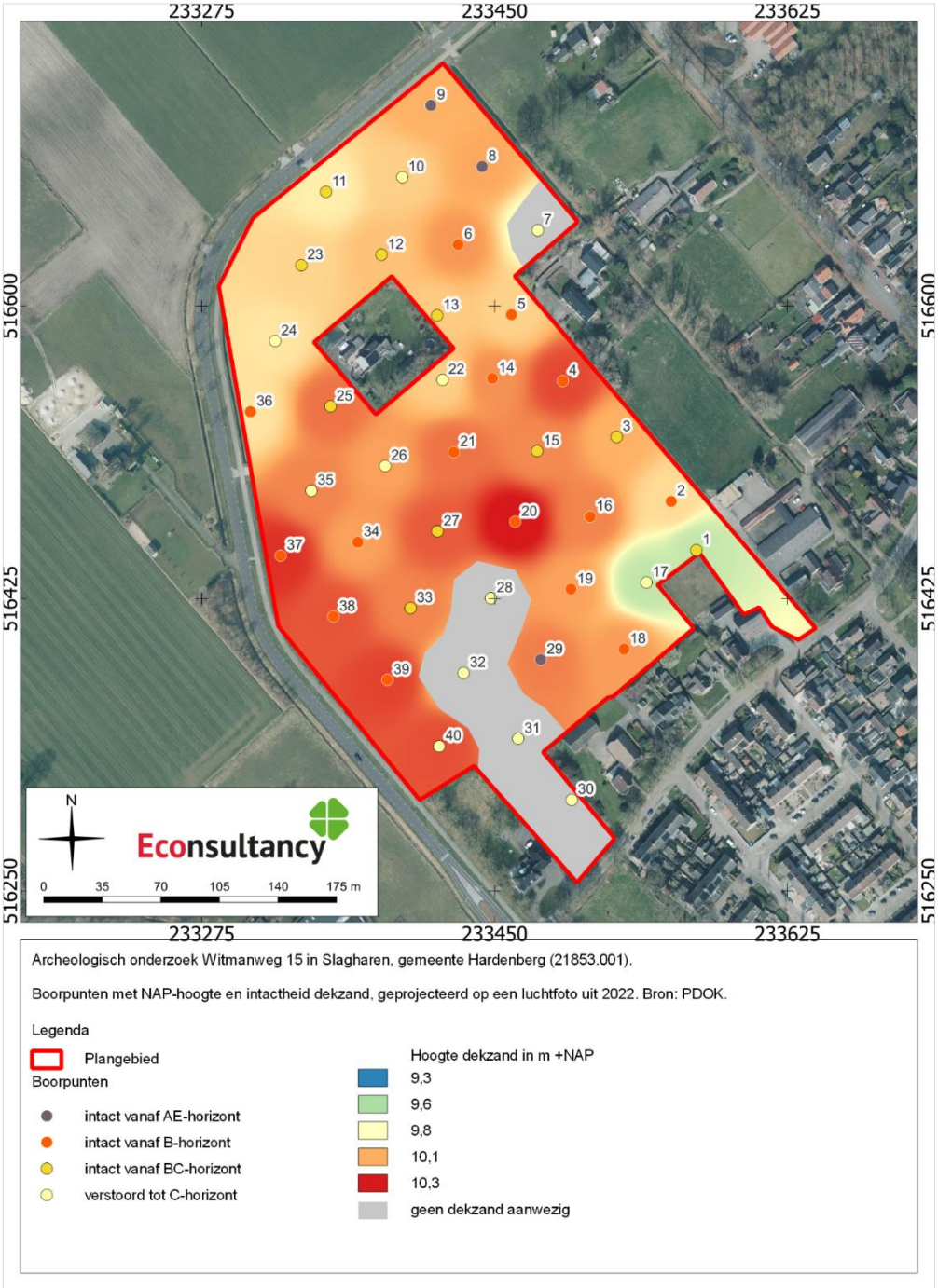
Oppervlaktekartering Witmanweg in Slagharen, gemeente Hardenberg (51028279).

Het plangebied op een luchtfoto uit 2024. Bron:Kadaster, Landelijke Voorziening Beeldmateriaal, 2024.

Legenda

Plangebied

Kaart 4. Resultaten booronderzoek[2]

[2] Holl, 2023.

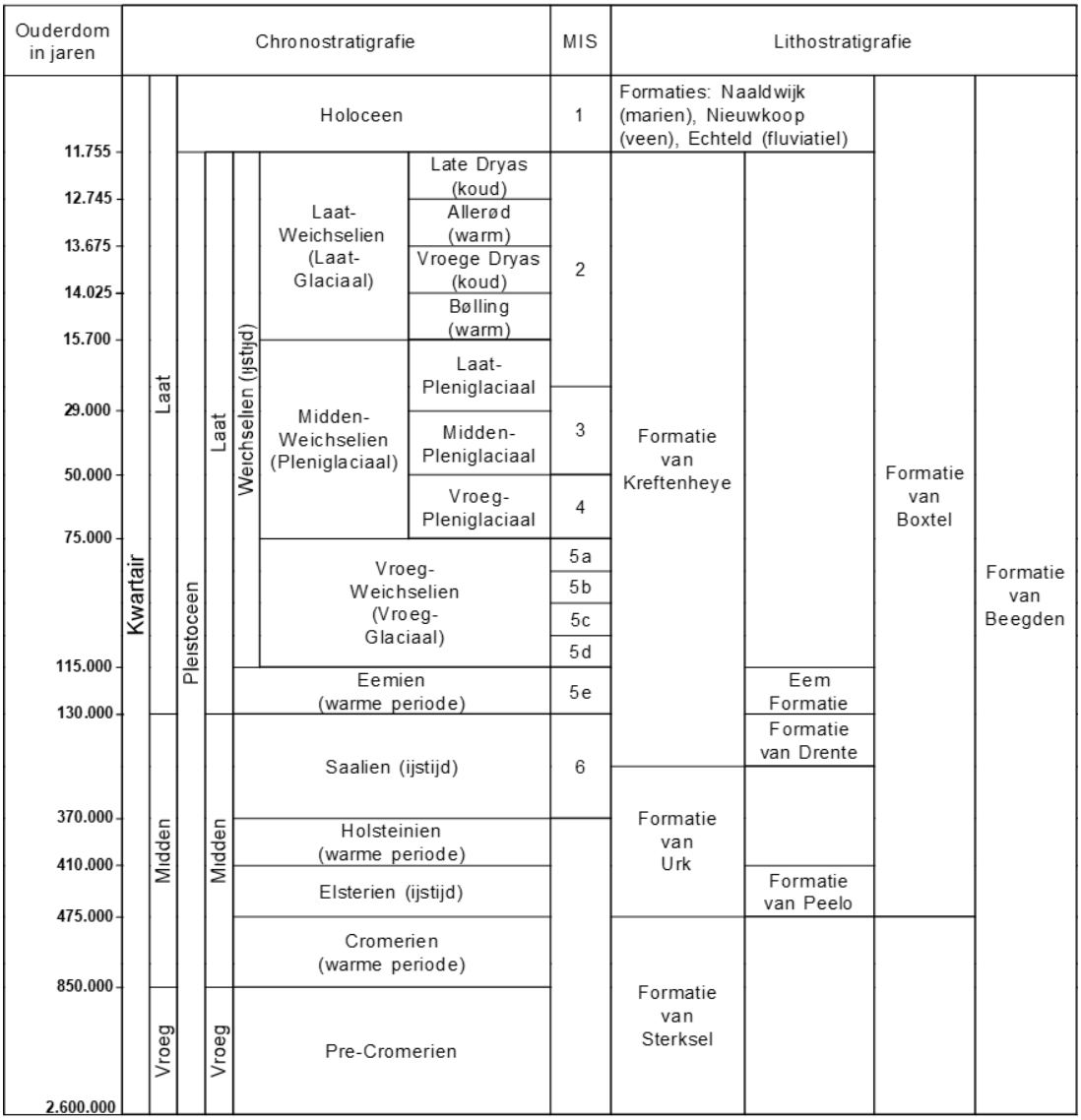
Kaart 5. Advieskaart booronderzoek[3]

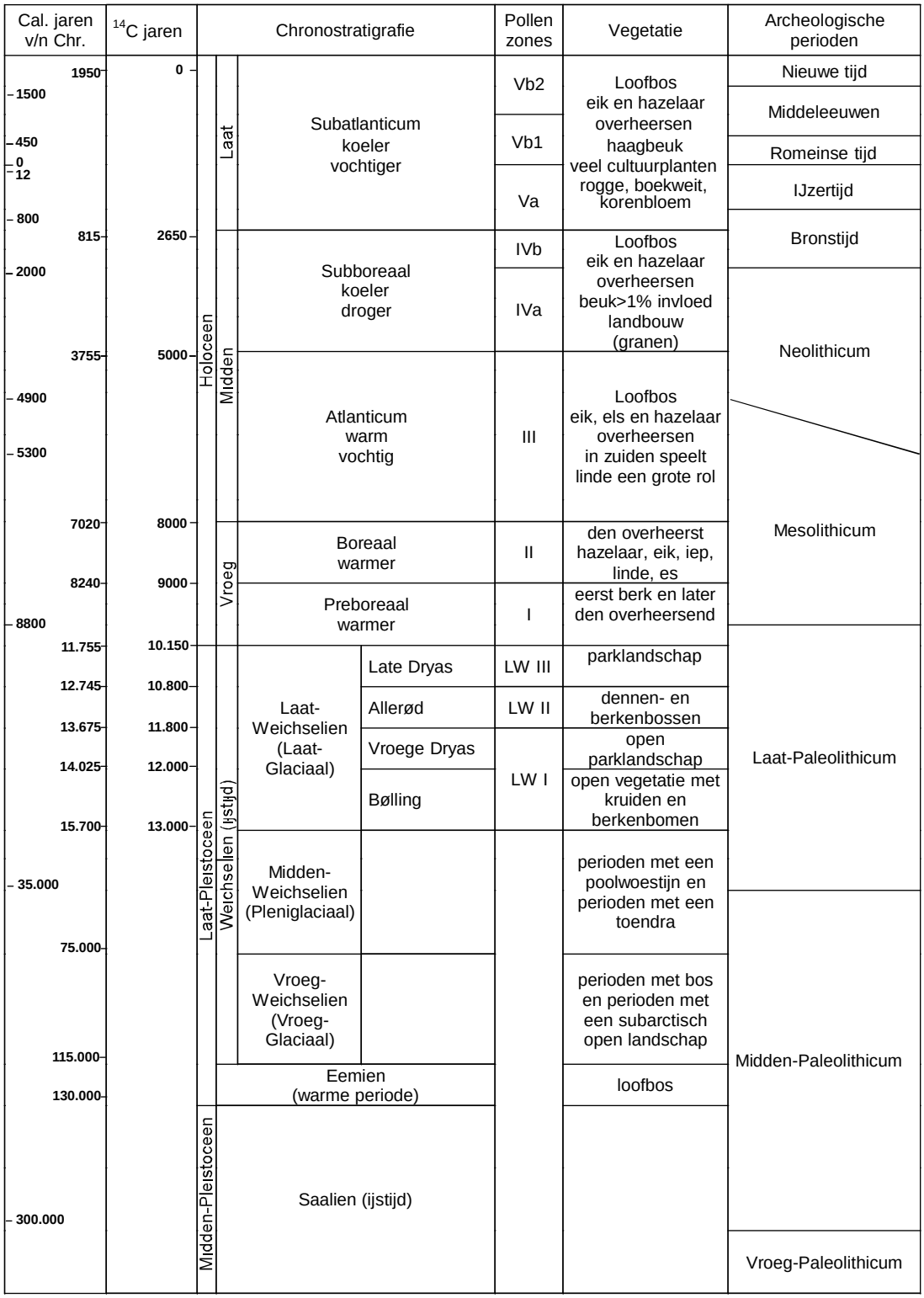

[3] Holl, 2023.

Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vandenberghe (1985) en De Mulder *et al.* (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al*. (2003). Mariene isotoop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al.* (1998). Zuurstofisotoop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).